

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพล ในการจำแนกกลุ่มระหว่างกลุ่มสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่เป็นโรคแผลเป็บติค และกลุ่มสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่ไม่เป็นโรคแผลเป็บติค อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

ตัวอย่างเป็นสตรีวัยเจริญพันธุ์ ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่เป็นโรคแผลเป็บติค เป็นสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่มารับบริการรักษาที่โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น โรงพยาบาลศรีนครินทร์ โรงพยาบาลบ้านฝางและสถานีอนามัย ทั้ง 6 แห่งในอำเภอบ้านฝาง ที่ได้รับการวินิจฉัยจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขว่าเป็นโรคแผลเป็บติค หรือเป็นสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่อยู่ในชุมชน มีอาการ 2 ใน 4 ข้อ คือไปนี้ มาเป็นระยะเวลาไม่เกิน 6 เดือน

- (1) มีอาการปวดท้องบริเวณใต้ลิ้นปี่ (Epigastric pain) อาการปวดท้องลดลงเมื่อได้รับประทานอาหาร นม หรือยาลดกรด
- (2) ในระหว่างที่มีอาการเจ็บป่วย จะมีอาการปวดท้องบริเวณใต้ลิ้นปี่กำเริบเป็นพักๆ (Periodicity)
- (3) อาการปวดท้องบริเวณใต้ลิ้นปี่ มักจะปวดมากขึ้นหลังรับประทานอาหาร (Post prandial epigastric pain)
- (4) มีอาการปวดท้องบริเวณใต้ลิ้นปี่จนตื่นขึ้นตอนกลางคืนหลังจากหลับไปแล้ว (Nocturnal epigastric pain)

กลุ่มสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่เป็นโรคแผลเป็บติค เลือกตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จากสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่เป็น โรคแผลเป็บติค จำนวน 100 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่ไม่เป็นโรคแผลเป็บติค เป็นสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่ไม่เคยมีอาการดังกล่าวข้างต้น และเป็นสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่ไม่เคยได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคแผลเป็บติคมาก่อน เลือกตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จากสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่ไม่เป็นโรคแผลเป็บติคในแต่ละตำบล จำนวน 100 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ในระหว่าง เดือน สิงหาคม 2540 - ธันวาคม 2540 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

ข้อมูลทั่วไปของสตรีวัยเจริญพันธุ์ แบบสัมภาษณ์เหตุการณ์ในชีวิต และแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการปฏิบัติตนของสตรีวัยเจริญพันธุ์ ในเรื่องการรับประทานอาหาร การใช้ยาแก้ปวดชนิดบรรจขของและการใช้ยาชุด การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ การดื่มกาแฟ และการดื่มน้ำอัดลม ได้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิต่างๆจำนวน 7 ท่าน สำหรับแบบสัมภาษณ์เหตุการณ์ในชีวิต ผู้วิจัยนำมาหาค่าความเที่ยงโดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 10 คน เป็นสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่เป็นโรคแผลเป็บติค 5 คน และสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่ไม่เป็นโรคแผลเป็บติค 5 คน โดยการวัดซ้ำ (Test-retest) แล้วหาค่าความเที่ยงโดยการหาสัมประสิทธิ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .98 สำหรับแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการปฏิบัติตนของสตรีวัยเจริญพันธุ์ ผู้วิจัยได้นำมาหาค่าความเที่ยงโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงดังนี้ การรับประทานอาหาร .84 การใช้ยาแก้ปวดชนิดบรรจขของและการใช้ยาชุด .81 การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ .37 การดื่มกาแฟ .71 และการดื่มน้ำอัดลม .76 หาค่าความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์รวมเท่ากับ .82 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการจำแนกกลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) โดยวิธีแบบมีขั้นตอน (Stepwise Method)

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพล ในการจำแนกกลุ่มสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่เป็นและไม่เป็นโรคแผลเป็บติค พบว่า จากตัวแปรที่นำมาศึกษาทั้ง 10 ตัวแปร พบตัวแปรที่สามารถอธิบายความแตกต่างของกลุ่มสตรีวัยเจริญพันธุ์ทั้งสองกลุ่มจำนวน 5 ตัวแปร เรียงตามลำดับดังนี้ 1) การรับประทานอาหาร 2) การระครอบครัว 3) เหตุการณ์ในชีวิต 4) อายุ และ 5) การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งมีค่าน้ำหนักการจำแนกเป็น .90448, .17755, .16402, .15765, และ .14724 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรอีก 5 ตัวแปร ซึ่งไม่สามารถอธิบายความแตกต่างระหว่างกลุ่มได้ ได้แก่ การใช้ยาแก้ปวดชนิดบรรจขของและการใช้ยาชุด การดื่มกาแฟ การดื่มน้ำอัดลม อาชีพ และรายได้

ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการจำแนกกลุ่มระหว่าง สตรีวัยเจริญพันธุ์ที่เป็นและไม่เป็นโรคแผลเป็บติค เมื่อนำไปสร้างสมการจำแนกกลุ่มมาตรฐานได้สมการดังนี้

$$z = .90448 \text{ EATING} - .17755 \text{ LOAD} - .16402 \text{ LIFEVEN} \\ - .15765 \text{ AGE} + .14724 \text{ ALCOHOL}$$

สมการจำแนกกลุ่มประกอบด้วยตัวแปร 5 ตัวแปร อัตราความสามารถในการจำแนก
ได้ถูกต้อง ร้อยละ 81.50

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า กลุ่มสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่เป็นโรคแผลเปปติคมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรคแผลเปปติคในด้านการรับประทานอาหาร ในเรื่องการรับประทานอาหารที่มีรสเค็มจัด รับประทานอาหารไม่ตรงเวลา รับประทานอาหารหมักดอง รับประทานอาหารอย่างรีบเร่ง ไม่เคี้ยวให้ละเอียด และรับประทานอาหารไม่ครบ 3 มื้อต่อวัน รวมทั้งพฤติกรรมเสี่ยงด้านการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ดังนั้นพยาบาลและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในชุมชนจึงควรเน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคแผลเปปติค และการมีพฤติกรรมการบริโภคที่ถูกต้องเพื่อส่งเสริมให้สตรีวัยเจริญพันธุ์ที่เป็นโรคแผลเปปติค มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะทำให้มีโอกาเป็นโรคแผลเปปติคมากขึ้น ให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม และสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล และสตรีมีบทบาทสำคัญต่อครอบครัว เป็นผู้จัดเตรียมอาหารและเป็นผู้ถ่ายทอดพฤติกรรมการบริโภคให้กับบุตรหลาน จึงควรมีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมเพื่อเป็นตัวอย่างให้แก่บุตรหลาน อันจะนำไปสู่ภาวะสุขภาพที่ดีของบุคคล ครอบครัว และชุมชน

2. ผลการวิจัยพบว่า สตรีวัยเจริญพันธุ์ที่มีภาวะครอบครัวมาก ต้องประสบกับเหตุการณ์ในชีวิตมาก ตลอดจนอายุที่มากขึ้น สตรีเหล่านี้มีโอกาสเป็นโรคแผลเปปติคมากขึ้น ผลการวิจัยครั้งนี้จึงควรเป็นแรงผลักดันให้ครอบครัวและสังคมร่วมกันหาแนวทางช่วยเหลือให้สตรีที่เป็นโรคแผลเปปติคได้รับโอกาสที่จะปรับปรุงพฤติกรรมเพื่อควบคุมโรค โดยให้ครอบครัวมีการปรึกษารื้อกัน มีการสนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบ่งเบาภาระรับผิดชอบในครอบครัว คอยกระตุ้นเตือน และให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆ ตลอดจนมีการพูดคุยกับกลุ่มเพื่อนบ้านในชุมชนเพื่อคลายความเครียด และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในชุมชนควรให้ความสนใจภาวะจิตสังคมของสตรีวัยเจริญพันธุ์ โดยการสอบถามเกี่ยวกับเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงในชีวิต ในกรณีที่พบว่าสตรีวัยเจริญพันธุ์มีเหตุการณ์ในชีวิตที่รุนแรง พยาบาลควรให้การดูแลทางด้านจิตสังคม ด้วยการรับฟังความรู้สึกนึกคิดของสตรีเป็นกำลังใจและให้คำแนะนำ เพื่อให้สตรีวัยเจริญพันธุ์เข้าใจเหตุการณ์ต่างๆอย่างถูกต้อง และยอมรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริงและโดยเฉพาะสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่มีอายุมากขึ้น สภาพร่างกายและจิตใจเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปตามวัย ให้มีการยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆที่ผ่านเข้ามาในชีวิตในทุกๆด้าน และควรมีการดูแลตนเองให้เหมาะสมในแต่ละวัย

3. พยาบาลและบุคลากรทีมสุขภาพ ควรแนะนำให้สตรีวัยเจริญพันธุ์ที่เป็นโรคแผลเป็บติค มีการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องโดยการรับประทานอาหารให้เป็นเวลาไม่ปล่อยให้ท้องว่างหรือหิว ไม่รับประทานอาหารที่มีรสจัด เช่น เผ็ดจัดเปรี้ยวจัด เลือกรับประทานอาหารที่ย่อยง่าย การรับประทานอาหารแต่ละมื้อ ไม่ควรรับประทานอาหารอ่อมอย่างเต็มที่ เพราะจะทำให้กระเพาะอาหารทำงานมากขึ้น งดดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ กาแฟ และควรพักผ่อนให้มาก ทั้งร่างกายและจิตใจ หางานอดิเรกทำ ควบคุมอารมณ์ ไม่เครียด หงุดหงิด หรือวิตกกังวลมากเกินไป

4. ควรมีการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมสุขภาพของสตรี โดยมีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับโรคแผลเป็บติค ให้มีความรู้ถึงวิธีการป้องกันการเกิดโรคแผลเป็บติค และเน้นการสร้างค่านิยมด้านการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค เพื่อการมีภาวะสุขภาพที่ดี

5. สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มแกนนำสตรีในชุมชน เพื่อให้มีการให้ความรู้ คำแนะนำ และเป็นพี่ปรึกษาในด้านต่างๆแก่สตรีในชุมชน โดยสอดแทรกเนื้อหาเรื่องพฤติกรรมการบริโภคเพิ่มไปด้วย เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นความสำคัญของการมีพฤติกรรมการบริโภคที่ถูกต้อง เพื่อป้องกันและ ไม่ให้เกิดอาการของโรคแผลเป็บติคมากขึ้น

6. เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่เป็นโรคแผลเป็บติคที่ได้รับการวินิจฉัยโดยถือเกณฑ์อาการสำคัญของโรคเป็นหลัก ซึ่งการวินิจฉัยโรคแผลเป็บติคที่แน่นอนอาจต้องอาศัยการตรวจทางห้องปฏิบัติการ ได้แก่ การส่องกล้องตรวจในกระเพาะอาหาร (Endoscopic examination) และการถ่ายภาพรังสีระบบทางเดินอาหารส่วนต้นด้วยสารแบเรียม (Barium examination of the upper gastrointestinal tract) การนำสมการนี้ไปใช้ในการจำแนกกลุ่มสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่เป็นและไม่เป็นโรคแผลเป็บติค จึงสามารถนำไปใช้ในการคัดกรองผู้ป่วยได้ในระดับเบื้องต้น

5.2.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาในกลุ่มประชากรที่อยู่ในพื้นที่อื่นๆ หรือประชากรในวัยอื่นเช่น สตรีสูงอายุ เนื่องจากลักษณะการบริโภค ลักษณะพื้นฐาน และปัจจัยอื่นๆ อาจแตกต่างกันออกไป

2. จากผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่า ตัวแปร อาชีพ รายได้ ไม่สามารถจำแนกกลุ่มสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่เป็นและไม่เป็นโรคแผลเป็บติค จึงน่าจะได้มีการทำวิจัยซ้ำถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรกับการเกิดโรคแผลเป็บติคในสตรีวัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับการวิจัยครั้งนี้

3. ควรมีการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ในเรื่องการสร้างข้อคำถามเกี่ยวกับการดื่มกาแฟ และการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เนื่องจากปริมาณ ความเข้มข้น และเปอร์เซ็นต์ของแอลกอฮอล์ อาจมีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคแผลเป็บติค

4. สตรีที่เป็นโรคแผลเป็บติคที่มีอาชีพเกษตรและรับจ้าง ต้องทำงานในช่วงเวลาที่ยาวนานมากกว่าชาย ทำให้พักผ่อนไม่เพียงพอ จึงควรมีการศึกษาในเรื่องการพักผ่อน และการทำงาน ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของสตรีวัยเจริญพันธุ์ต่อไป